ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

DNE 11. ÚNORA, 1920.

V oznamování výsledek platí
Zkuste "POKROK" nejdříve!
In Advertisement Results Count
Try "POKROK" First.

NEJVĚTŠÍ AMERICKÝ BÁSNÍK

ZASAŽENÍ Ameriky do velkého světového zápasu mělo za následek zvýšení zájmu o obchodní, průmyslový i kulturní život Spojených Států ve všech zemích evropských. První zájem vyvolaly ovšem obchodní a průmyslové poměry, čemuž nelze se divit vzhledem k tomu, že očekává se velká pomoc od Ameriky v evropských rekonstrukčních snahách. Přijely sem a přijíždějí doposud různé obchodní a průmyslové komise z Evropy, aby navázaly styky se zdejšími kruhy obchodními a průmyslovými a aby zajistily tu pro své země příznivou posici. Nyní však Evropa, která, až na Anglii, podceňovala kulturní vymoženosti Ameriky a její literaturu měla za produkt druhořadý, začíná korigovati svoje náhledy a lituje dřívější své lhostejnosti k literárních prousvé lhostejnosti k literárním prouzovati také styky kulturní. Návštěva slavného španělského spisovatele, Blasco Ibáñeze, byla prvním krokem k navázání těchto kulturních styků. Po ní následovala návštěva slavného belgického básníka, Maurice Maetterlinka.

Spojené Státy měly sice již v minulosti časté literární návštěvy, avšak tyto nezanechaly po sobě trvalých stop. Prvním z těchto významných hostů byl Charles Dickens, kterému Amerika připravila skvělé uvítání. Dickens přijel sem v době, kdy měl již v literatuře slavné jméno. Z jiných slavných evropských literátů dlužno vzpomenouti návštěvy polského romanciéra Sienkiewicze, který však zavítal do Nového Světa jako mladý muž a založil svoji literární slávu světovou až později. Maxim Gorkij také přišel se podívati na Ameriku, ale neměl žádných příčin, aby vzpomínal na tuto návštěvu s nejlepšími dojmy. Snad trpké zkušenosti zde nabyté měly za následek, že zanevřel na anglo-saské plemeno, kterézto nenávisti začasto dal průchodu v posledních letech.

Nemůže se říci, že Evropa nezná americké literatury. Anglie přirozeně se zajímá o americkou literaturu a také ostatní národové evropští pořídili si překlady z americké literatury, libujíce si hlavně ve čtení prací Marka Twaina a Bret Harta. Nová americká literatura však v Evropě příliš známa není. Zajímavo je, že Evropa zcela jinak pohlíží na význam amerických spisovatelů nežli Amerika sama. Tak, ku příkladu, za největšího amerického básníka považuje Edgara Allana Poe a stejně vysoce cení i jeho prosu.

Edgar Allan Poe, který považován je cizinou za nejskvělejšího literárního ducha Ameriky, nebyl v Americe samotné náležitě doceněn. O jeho životě mnoho se sice psalo, ale o díla jeho zájem nikdy nebyl veliký a knihovníci amerických knihoven prohlašují, že není do dnešního dne. Americkému čtenářstvu Poe je příliš hluboký. Má sice věrnou obec čtenářskou, ale tato je nečetná. Proto zajisté budí uspokojení zpráva našich literárních hostí, že Poe je nejčtenějším a nejpopulárnějším z amerických básníků v Evropě.

V minulých dnech bylo tomu právě sto a jedenáct roků, co narodil se Edgar Allan Poe v Bostonu. Mnozí literární kritikové prohlašují, že byl vlastně zakladatelem krátké povídky. — Zvláště Francouzové vysoce si váží tohoto básníka a všechna jeho díla přeložili si do svého jazyka. Když poprvé básně a prosa tohoto amerického spisovatele objevily se v rouše francouzském, Charles Baudelaire, jeden z nejlepších francouzských kritiků, prohlásil, že Poe je nejpozoruhodnějším a nejoriginálnějším spisovatelem své doby. Tento spravedlivý soud pronesl v době, kdy bostonská a newyorská literární klika pracovala vytrvale proti básníku, mstíc se mu za rány, které zasazoval literárním nedochůdčatům. Poe-ovy krátké povídky staly se vzorem pro novou francouzskou literární školu a pro Kiplinka, který založil svoji literární slávu na krátkých povídkách ze života v Indii.

Život Edgara Allana Poe byl neobyčejně pohnutlivý a pestrý. Jeho praděd, John Poe, přistěhoval se ze severního Irska do Pennsylvanie asi v roce 1745. Jeho syn David byl nadšeným vlastencem a bojoval na straně amerických kolonistů v revoluční válce v roce 1812. Jeho syn stejného jména vystudoval práva, ale stal se hercem a v roce 1805 oženil se s Elizabeth Arnoldovou, dcerou kdysi proslulé anglické herečky, paní Arnoldové. Jejich syn Edgar narodil se v době, kdy oba byli členy společnosti, jež hrála v divadle ve Federální ulici v Bostonu.

Paní Poe-ová, která přežila svého manžela, zemřela ve velké chudobě, zanechavši po sobě tři dítky, jež adoptovány byly jejími přáteli. Paní John Allanová, manželka bohatého obchodníka s tabákem v Richmond, Va., jež byla bezdětnou, oblíbila si Edgara, tehdy tři roky starého, a její manžel přijal ho za vlastního. V domě Allanových vychován byl Edgar v nádheře. Byl miláčkem svých nevlastních rodičů, kteří mu ve všem povolovali. Již v šestém roce svého věku byl s to deklamovati básně, čísti, kresliti a tančiti.

Allanovi vzali hocha v roce 1815 do Anglie a dali ho do školy v Stoke Newington, kterou Poe později popsal ve své povídce "William Wilson". Zůstal zde šest let, načež stal se posluchačem soukromé školy v Richmond, Va., kde netoliko s velkým zájmem studoval literaturu latinskou, francouzskou, řeckou, španělskou a italskou, nýbrž i vynikal v athletice. Byl znamenitým plavcem a jednou ploval šest mil za úpalu červnového slunce proti proudu, čímž vyrovnal se stejně proslulému anglickému plavci, básníku Byronovi.

V patnáctém roku svého věku Poe přilnul zvláštní oddaností k matce jednoho ze svých spolužáků, která byla mu důvěrnicí a přítelkyní, a když zemřela, mladý hoch trávil řadu nocí u jejího hrobu na hřbitově za smutných a mlhavých podzimních dnů. Tato událost měla velký vliv na jeho mysl, jevící sklon k melancholii. V roce 1826 vstoupil Poe na universitu ve Virginii, kde vynikal jmenovitě v studiu jazyka latinského a francouzského. Jeho přílišná citlivost, zádumčivost a vědomí povýšenosti nad ostatními byly příčinou, že u spoluposluchačů se stal značně nepopulárním. Poe byl již tehdy vášnivým hráčem a prohrál mnoho peněz. Jeho nevlastní otec nechtěl platiti dluhy, způsobené hazardní hrou. Poe nebyl vyloučen z university, jak se má za to, nýbrž vzat svým nevlastním otcem domů. Pan Allan po té posadil jej do své úřadovny.

To přirozeně poranilo pýchu mladého muže. Ve věku osmnáct let prchl z domova a odebral se do Bostonu a zde v roce 1827 vydal první svou knížku básní pod názvem "Tamerlane a jiné básně." Ocitnuv se bez jakýchkoliv prostředků, vstoupil dne 26. května roku 1828 jako řadový voják do armády Spojených Států pod jménem Edgar A. Perry a projevoval ve vojenském povolání takovou schopnost, že dne 1. ledna roku 1829 povýšen byl na seržant majora. Po té oznámil svůj pobyt u vojska Allanovi, který se svými přáteli postaral se o jeho propuštění a umožnil mu vstup do kadetní školy ve West Point. Z počátku Poe choval se vzorně, ale později znechutila se mu disciplina a zanedbával plnění svých povinností. Dne 1. července 1830 byl z vojenské školy propuštěn.

V té době byl rozhodnut vrhnouti se na spisovatelskou dráhu. Allan mezi tím oženil se po druhé a odepřel další finanční podporu Poeovi. A tak Poe stal se odkázaným sám na sebe. Druhá knížka jeho básní vydána byla v roce 1831 a obsahovala mimo jiné "Sloky Heleně", "Lenora", a "Israfel", jež vyvolaly značnou pozornost svou krásnou formou. V roce 1833 získal Poe cenu v obnosu $100 za krátkou povídku, uveřejněnou v Southern Saturday Visitor v Baltimore pod názvem "Nalezený v láhvi".

V té době žil u ovdovělé sestry svého otce, paní Clemmové, s jejíž dcerou Virginií, 14 roků starou, oženil se v roce 1836. V té době rozvíjel se genius mladého básníka, ale současně dostavil se zvyk pijácký, v jehož důsledku ztrácel jedno místo po druhém u časopisů v Baltimore, Philadelphii a New Yorku. Se svým vlastním časopisem, Broadway Journalem, nedopracoval se zdaru. Jeho manželka zemřela ve Fordhamu, předměstí New Yorku; v roce 1847. Žili tehdáž v značném nedostatku. Za krátko také Allan zemřel, neodporučiv ničeho svému adoptovanému synu v poslední své vůli.

Smrt milované manželky byla krutou ranou mladému básníku. Vypravovalo se tehdy o něm, že stejně jako Coleridge a De Quincy užívá opia stejně jako opojných nápojů. Poe onemocněl a jednoho dne v říjnu roku 1849 odebral se do New Yorku, vyhublý a sesláblý, a za několik dní po té nalezen byl v bezvědomí na ulicích v Baltimore, jsa pod vlivem drogů. Zemřel v městské nemocnici a jeho tělesné pozůstatky byly uloženy na Westminster hřbitově v Baltimore, nedaleko hrobu jeho dědy, generála Davida Poe.

Z jeho básní cení kritikové nejvýše "Havrana" a "Zvony", jež byly psány v roce 1845. Báseň "Havran" psal Poe u lože své umírající manželky. Obě tyto básně nazval francouzský kritik Charles Baudelaire "hlubokými a mihotavými jak sen, tajuplnými a bezvadnými jak křišťál." Naznačil pak, že překlad těchto básní "může býti lahodným snem, jedině snem." Obě básně přeloženy byly do češtiny Jaroslavem Vrchlickým. Překlad je vystižný. Potíží bylo přeložiti báseň "Zvony", ale velký český básník znamenitě zhostil se svého úkolu, jak naznačuje úvod k této krásné básni:

Slyš na saních zvonů zvuk —
stříbrozvuk!
Ký svět plesu v jejich písně
se to shluk!
Slyš, jak znějí, znějí, znějí
v ledný zimní noci vzduch!
Rozptýlené hvězdy v reji,
zdá se, mžikat, zářit spějí,
křišťálový v nebes luh;
taktem svým, svým, svým
jak run čaruplný rým
v hudbu vln jich a jich ton
padá zvon, zvon, zvon, zvon,
zvon, zvon, zvon —
s nimi v souzvuk cinkající,
výskající zvon.

Povídky "Záhada Marie Rogetové" a "Vraždy v ulici Morgue" nebyly překonány dosud žádnou krátkou záhadnou anebo detektivní povídkou. Uměleckostí stojí vysoko nad vším, co vydáno bylo od té doby v Anglii a Americe.

Poe byl mnoho pomlouván za svého života jako po své smrti. Mnoho jmenovitě se mluvilo o jeho pijáctví a historky o tom šly až do zahraničí a všeobecně se jim věřilo, jak naznačuje Arbesovo líčení amerického básníka v "Nesmrtelných pijácích". Ledacos však je nutno zkorigovat. Dr. Griswold, který stal se vykonavatelem poslední vůle Poeovy, zavinil, že historie o pijáctví mladého básníka byly přehnány. Byl-li střízliv, Poe byl gentlemanem každým coulem, člověkem jemných mravů a ušlechtilého zjevu, ale opil se jedinou sklenkou likéru, načež upadal do melancholie a podivně se choval.

Svoji manželku miloval Poe oddaně. Byla mu inspirací pro některé z nejkrásnějších jeho básní, jako "Eleonora", "Annabel Lee" a "Lenora". Svoji bolest v době její nemoci vylíčil ve svém "Havranu" a zármutek nad její skonem v básni "Sloky jedné v ráji". O své tchýni, která snášela s ním chudobu, napsal sloky "Matee". V roce 1839 Poe nalézal se na výši své tvořivosti. V té době napsal také svoji novellu "Pád domu Usherových", jež vyvolala zaslouženou pozornost. Jeho prosa a básně přijaty byly celým literárním světem pro originalitu motivů jako hotové umění velkého genia. Amerika teprve nyní, kdy literární hosté mluví tak vysoce o velkém tomto básníku, začíná oceňovat skvělého genia nešťastného básníka, který za svého života vypil kalich utrpení až na dno.

Obrněné železniční vozy pro Mexiko.

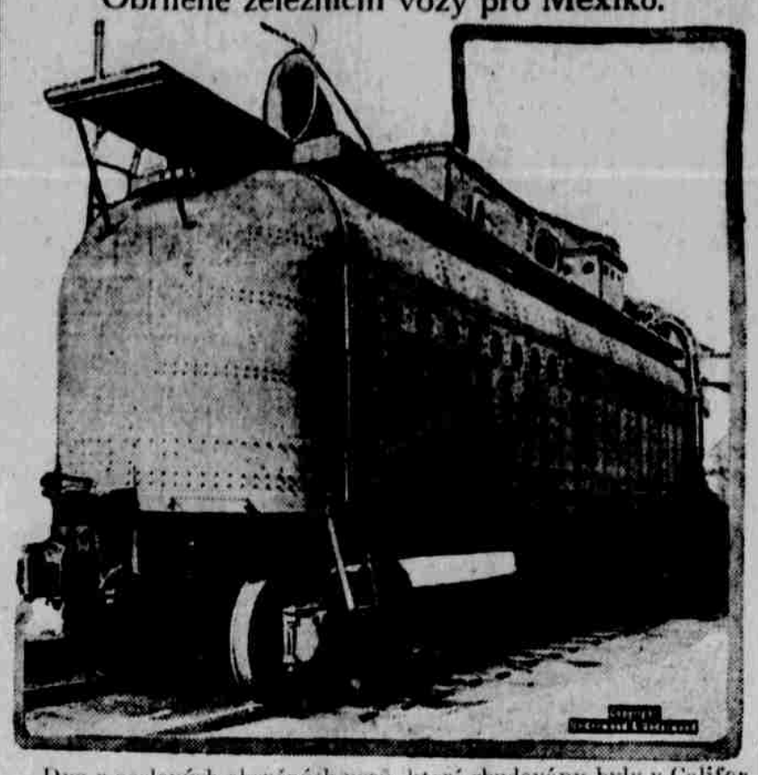

Dva z ocelových obrněných vozů, které zbudovány byly v Californii, pro Mexickou národní železnici. Má jich býti použito v krajinách, kde řádí bandité, často přepadající vlaky.

ZAJÍMAVÝ OSTROV

ASI 560 mil od Madagaskaru malý ostrov Maurice směje se do nesmírnosti Indického oceánu. Před více jak stoletím Maurice znám byl jako Ile de France a získal si nesmrtelnost jako scéna klassické historie Bernardina de Saint Pierre, "Paula a Virginie".

O ostrůvek tento obnoven byl v minulých dnech zájem, když delegace jeho občanstva požádala, aby bývalý Ile de France přiřčen byl opětně Francii. Ostrov patří nyní Anglii, byv nabyt za napoleonských válek. Avšak bílé obyvatelstvo tohoto ostrova je francouzského původu, má francouzské tradice a užívá francouzského jazyka. Takovým bylo od poloviny osmnáctého století, kdy tento malý ostrov osazen byl Francouzskou východo-indickou společností a přepuštěn Ludvíku Čtrnáctému.

Portugalci v dobách své námořní slávy objevili tento ostrov a po nich nějakou dobu byli tu pány Holanďané. Po nich pak přišli Francouzi. Francouzština na ostrově zdomáčněla a udržela se do dnešního dne. Francouzové na tomto ostrově nepřestali se nikdy považovati za součástku francouzského národa. Mají v úctě francouzskou trojbarevnou vlajku a zpívají "Marseillaisu" tak nadšeně jako samotní Pařížané. Domorodci naučili se taktéž francouzskému jazyku a sdílí společně s bělochy přání, aby ostrov stal se opětně francouzskou državou.

Ostrov Maurice má rozlohy asi 215 čtverečních kilometrů. Jeho podnebí je neobyčejně příjemné a půda úrodná. V knize Bernardina de St. Pierre jsou líčeny krásně půvaby tohoto rozkošného koutku světa. Spisovatel tvrdil, že historie Paula a Virginie je založena na skutečnosti. Je to kniha, jež poutá čtenáře od počátku do konce a po čase zase se k ní rád vrací. Francie miluje ostrov tento pro krásnou historii o Paulu a Virginii a všechny francouzské časopisy přimlouvají se za to, aby vláda zahájila kroky za účelem splnění vřelého přání ostrovanů, aby francouzská trikolora opětně zavládla nad tímto rozkošným koutkem světa.

STAVBA PYRAMID

PŘEDNÍ inženýři světa až doposud marně snažili se rozluštiti záhadu, jak zbudovány byly velké pyramidy v Egyptě, stavby tak obrovské, že nemůžeme pochopiti, jak bylo možno je vybudovati v primitivním věku, kdy stavební stroje a přístroje dnešní byly neznámy. Začasto se tvrdí, že k jich vybudování bylo použito mechanické síly, jež od té doby upadla v zapomenutí.

Proslulé pyramidy Chufuova, Chafruova a Amenkaurova — jediné, jež zbyly ze slavných sedmi divů světa — jsou do dnešního dne největším dílem lidské ruky na světě. Největší z nich byla původně 481 stopu vysoká. Rozkládá se na čtrnácti akrech půdy a obsahuje 85 millionů kubických stop stavebního kamene.

Nedávné vědecké bádání, jak se zdá, vysvětlilo stavbu těchto pyramid. Velké pyramidy zbudovány byly na západním břehu řeky Nilu, naproti Habýře. Asi o deset mil dále na východním břehu řeky jsou proslulé kamenné lomy Turrské, které do dnešního dne poskytují znamenitý bílý vápenec, který hodí se k stavebním účelům. V těchto lomech velké krychle vápence byly dobývány a po pramicích dopravovány po řece na místo určení. Vápenec poměrně snadno dá se upraviti v jakoukoliv formu a staří Egypťané zajisté byli v lámání kamene mistry.

V té době nebyla žádná nouze o pracovní síly a nepochybně tisíce a tisíce dělníků bylo zaměstnáno při těchto velkých stavbách. K řece na pramice dopravovány byly tyto velké krychle, vážící od desíti do dvanácti tun, pomocí kulatých dřev, stejně jako dnes přesunují se s místa na místo těžké předměty. Má se za to, že otesávání velkých kamenů konáno bylo v době, kdy krychle nalézaly se v dopravě. K otesávání používáno bylo nástrojů bronzových a konečné hlazení prováděno bylo pomocí písku.

Jak velké tyto kameny byly dopravovány do výše, nebylo-li dnešních jeřábů, je dosud záhadou. Nepochybně ale i při tom bylo použito stejné methody jako při dopravě velkých kamenů na místo určení. Odhaduje se, že stavba těchto velkých hrobek vyžádala si třicet let a že na ní zaměstnáno bylo 100,000 dělníků.

JIZVY VÁLEČNÉ VE FLANDRECH

BELGIE a Francie sice učinily úctyhodný kus práce v zájmu obnovy a odstranění důsledků války, ale nebyly s to doposud odstraniti válečné jizvy ve Flandrech, kde kraje děsně spustošeny byly, dlouhým válčením. Bylo by těžko naznačiti slovy, jak vyhlížely tyto krajiny v době, kdy se zde rozpoutalo peklo války, a stejně těžko by bylo vylíčiti je po zakončení zápasu. Pokusili se o to sice mnozí korrespondenti, avšak nesetkali se s valným výsledkem. Nedovedli vykresliti tohoto obrazu strašlivé zkázy, který naplňoval úděsem i samotné vojíny, kteří v prázdných chvílích zabývali se spekulováním, jak se všechno to jednou napraví.

Kdyby tito vojáci navštívili dnes Flandry, shledali by, že mnoho se nezměnilo od těch dob, kdy tu stáli ve svých zákopech. Jdete-li po cestě z Ypres do Bailleulu, nebo kolem proslulého Rohu pekelného ohně, po silnici z La Bassee do Lensu anebo po cestě z Arrasu do Douani, všude spatříte obrovské hromady starého železa, drátu a všelijakého harampádí, že se vám zdá, že armády odtud odtáhly teprve včera.

Bojiště vlastní byla vyčištěna. Ocelové helmice, zbytky šatstva a vypravení vojenského byly odstraněny, bomby, ruční granáty a nevybuchlé střely sebrány a shromážděny na velkých rozlohách a také kusy dřev byly sneseny na hromady. Tu a tam možno spatřiti obdělaná pole jak na francouzské straně, tak i na straně belgické. Silnice a postranní cesty všude byly opraveny a zbaveny překážek. Cesty tyto nejsou liduprázdné, možno tu spatřiti v každou dobu denní poutníky i vozy. —

V některých místech zůstala bojiště v původním stavu a jenom to, co leželo na povrchu, bylo odstraněno. To platí jmenovitě o okolí La Basee, kde turista může ve výkopech nalézti snadno nějakou památku na světovou vojnu. Na všech bojištích a při cestách je možno nalézti obrovské hromady stočeného ostnatého drátu. Skupiny dělníků, hlavně válečných zajatců, je možno spatřiti na mnohých místech. Za dne ozývá se na všech stranách volání a pokřiky, avšak za noci je tu ticho a klidno. Hřmot válečný, rachot děl a ohlušující praskot střel již dávno tu dozněl a zmizelo mnoho hrůz, které provázejí válku.

HLAVNÍ ULICE V STARÉM ŘÍMĚ

STARÝ Řím měl také svoji Broadway a ta nebyla o méně proslulou nežli hlavní ulice v New Yorku. Jmenovala se Appianskou cestou a byla tepnou zajímavého a malebného života hlavního města římského imperia. Byla stále za dne přeplněna charioty a vozy v modě se tehdy nalézajícími a bohatí zaháleči tu rádi meškali. Byla dobře dlážděna a po tomto dláždění vodili vítězní generálové svoje armády, za nimiž k potěšení hrdých Římanů pochodovali skupiny zajatců.

Via Appia byla však více nežli pouhou městskou ulicí. Byl to metropolitní terminál jedné z největších římských vojenských silnic. Stavba její zahájena byla v roce 312 před Kristem a do dnes může býti považována za vzor dobrých silnic, jež v Americe zdají se nedostižným ideálem. Vedla jednou z velkých městských bran do dolní Italie, ku Capua, Tartentum a ještě dále. Při slavné této silnici, asi míli za Římem, nalézal se proslulý chrám Martův.

Podél této slavné vojenské silnice nalézají se dnes ruiny krásných budov, na něž pobled připomíná dnešní severní Francii a Belgii. Není divu, neboť zničeny byly barbary, předky Němců z našich dnů. Při této cestě možno nalézti nejskvělejší památky na civilisaci minulých věků.

Hraběnka pěstitelkou vzácných koz.

Hraběnka Bathurstová z Cirencester Park v Anglii je oddanou přítelkyní zvířat a na jejím statku je možno spatřiti velké množství ušlechtilého domácího zvířectva, zvláště psů a koz. Na obrázku našem spatřujeme ji s kozou, která získala cenu na několika hospodářských výstavách.